

Висновок

Таким чином, на сьогодні існує великий арсенал ефективних антигельмінтних засобів, які можуть широко застосовуватися для лікування хворих на гельмінтози. Залишається тільки правильно підібрати препарат, враховуючи механізм дії та протипоказання.

Література. 1. Бронштейн А.М., Малышев Н.А. Гельминтозы органов пищеварения: кишечные нематодозы, трематодозы печени и ларвальные цестодозы (эхинококкозы) // РМЖ.- 2004.- №4.- С. 208-211. 2. Лысенко А.Я., Владимирова М.Г., Кондрашин А.В. // Клиническая паразитология. - Женева, 2002. - С. 65-66. 3. Онищенко Г.Г. Заболевимость паразитарными болезнями в Российской Федерации и основные направления деятельности по ее стабилизации // Медицинская паразитология. - 2002. № 4. - С. 3-10. 4. Тумольская П. И. Албендазол - новые возможности лечения гельминтозов // Новые лекарства. - 2003. - № 4. - С. 78-85. 5. Формулярная система. Федеральное руководство по использованию лекарственных средств. - М.: Минздрав России, 2003. - Вып. IV. 6. Horton J. Godber B.L., Doel J.J., Sapkota G., Blake D.R., Stevens C.R., Eisenthal R., Harrison R. Reduction of nitrite to nitric oxide catalysed by xanthine oxidoreductase. // J. Biol. Chem.: 2000. - Vol. 275, N 11. - P.7757-7763. 7. Treatment of parasitic diseases // Parasitology 2000, Cambridge University Press. - P. 113-132.

СОВРЕМЕННОЕ ЛЕЧЕНИЕ ГЕЛЬМИНТОЗОВ

В.Д. Москалюк, М.Ю. Ахтемийчук, С.Р. Меленко

Резюме. Приведены данные по использованию различных лекарственных препаратов при лечении больных гельминтозами. Охарактеризованы механизмы действия, показания, дозирование, побочные эффекты и противопоказания к применению антигельминтиков.

Ключевые слова: гельминтозы, лекарственные препараты, дозы, лечение.

MODERN TREATMENT OF HELMINTHIASES

V.D. Moskaliuk, M.Yu. Ahemiychuk, S.R. Melenko

Abstract. The article deals with the usage of different groups of medical remedies in patients with helminthiases. The mechanisms of action, prescriptions, doses, side reactions and contraindications for antihelminthics introduction are characterized.

Key words: helminthiases, medical remedies, doses, treatment.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi)

*Clin. and experim. pathol. - 2007. - Vol.6, №4. - P.104-106.
Надійшла до редакції 15.09.2007*

Рецензент - проф. Р.Б. Косуба

УДК:615. 322 (477. 85)

*О.І. Сметанюк
В.В. Степанчук
Р.Є. Булик
Ю.В. Ломакіна*

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ БУКОВИНИ З АНТИГЕЛЬМІНТНОЮ ДІЄЮ

Буковинський державний медичний
університет, м. Чернівці

Ключові слова: лікарські рослини,
антигельмінтна дія.

Резюме. Інвентаризація рослин з лікувальними властивостями, які проявляють антигельмінтну дію та зростають на території Чернівецької області, виявила 53 їхніх дикорослих видів. Аналіз поширення цих рослин у фізико-географічних областях регіону, а також визначення їхньої належності до певної фіторесурсної групи, імовірності трапляння виду в складі вторинних рослинних угруповань, характеру зростання визначив 11 потенційно сировинних видів для Буковини.

Вступ

У глибоку давнину люди помітили, що в багатьох рослинах прихована цілюща сила, і почали використовувати їх для лікування найрізноманітніших хвороб. Багато дикорослих рослин, які

застосовувалися народною медициною, полегшували страждання хворих, сприяли їхвиліковуванню. В останні роки лікування травами набуває великої популярності [6]. Це пояснюється тим, що почастишали випадки несприятливої дії на організм

© О.І. Сметанюк, В.В. Степанчук, Р.Є. Булик, Ю.В. Ломакіна. 2007

синтетичних препаратів - так звані "лікарські хвороби". Окрім цього, деякі із синтетичних ліків при систематичному застосуванні втрачають свою ефективність. У хворих особлива віра у траволікування має психологічне значення при зціленні хвороби. З іншого боку, лікарські рослини - це доступне і дешеве джерело одержання лікарських засобів, створених самою природою. На земній кулі для лікування використовують близько 21 тис. видів рослин. Найбільша кількість лікарських рослин застосовується народною медициною, тоді як наукова медицина використовує близько 200 лікарських рослин [1, 3]. У флорі України нараховують 2219 видів судинних лікарських рослин, серед яких у Чернівецькій області відомо 570 видів. З них 53 мають антигельмінтну дію (в Україні близько 100 видів рослин з такими властивостями) [5,7].

Мета дослідження

Інвентаризація рослин з лікувальними властивостями, які виявляють антигельмінтну дію та зростають на території Чернівецької області. Аналіз поширення цих рослин у фізико-географічних зонах регіону, визначення належності до певної фіторесурсної групи, імовірності трапляння виду у складі вторинних рослинних угруповань, характеру зростання дозволить визначити потенційно сировинні види для Буковини.

Матеріал і методи

Головними методами дослідження була флористична інвентаризація та загальна хороолого-ресурсна оцінка дикорослих рослин Чернівецької області. Аналіз, що враховує специфіку флори лікарських рослин, проведений на основі вітчизняної та зарубіжної літератури, а також власних досліджень [11].

Обговорення результатів дослідження

Інвентаризація рослин з лікувальними властивостями виявила 53 види, які виявляють антигельмінтну дію та зростають на території Чернівецької області. Перший етап дослідження - аналіз поширення цих рослин у фізико-географічних зонах регіону. Адміністративна область охоплює три фізико-географічні зони: I - Прут-Дністровське межиріччя, II - Буковинське Передкарпаття, III - Буковинські Карпати [8] (табл. 1).

Видове різноманіття лікарських рослин з антигельмінтною дією найбільше у Прут-Дністровському межиріччі (79%), у Буковинському Передкарпатті зростає дещо менше - 72%, на ландшафтах Буковинських Карпат - 60%. Сировинні запаси є більшими в рослин з широким

ареалом зростання: *Equisetum arvense* L., *Dryopteris filix-mas* (L.) Schott, *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H. P. Fuchs, *Pteridium aquilinum* (L.) Kuhn, *Polypodium vulgare* L., *Asarum europaeum* L., *Fagus sylvatica* L., *Populus alba* L., *Euphorbia cyparissias* L., *Agrimonia eupatoria* L., *Filipendula denudata* (J. et C. Presl) Fritsch, *Potentilla anserina* L., *Oxalis acedossella* L., *Impatiens noli-tangere* L., *Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm, *Daucus carota* L., *Thymus serpyllum* L., *Eupatorium cannabinum* L., *Carlina vulgaris* L., *Senecio vulgaris* L., *Taraxacum officinale* Wigg., *Iris pseudacorus* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich.

Визначення належності до фіторесурсної групи дозволяє створювати екологічні прогнози щодо невиснажливої заготівлі лікарської сировини з урахуванням того, який орган рослини є такою сировиною та як відновлюється рослина після її заготівлі [2,7,9]. Сировинні фіторесурси рослин, які належать до груп 0 та 1, залишаються незмінними впродовж багатьох років, відповідно ці види мають перевагу в подальших сировинно-ресурсних дослідженнях. Біологічні речовини з антигельмінтною дією найчастіше концентруються у підземних органах рослин (група 3), що є лікарською сировиною для 42% видів. Запаси сировини швидко зменшуються, тому збирання рослин повинно лімітуватись державними установами. Чотири види рослин: *Carlina acaulis* L., *Dictamnus albus* L., *Neottia nidus-avis* (L.) Rich., *Vaccinium uliginosum* L. не мають природних запасів (групи 4, 5), збирання сировини можливе за умови їхнього культивування [10,12].

Ресурсний потенціал видів є вищим для тих рослин, локалітети яких формуються не тільки у природних, але й напівприродних рослинних угрупованнях. На антропогенно трансформованих екотопах (схили, узлісся, прибережні луки, які можуть використовувати як сінокосні, для випасання худоби) зростають: *Agrimonia eupatoria* L., *Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm, *Carlina vulgaris* L., *Chelidonium majus* L., *Cichorium intybus* L., *Consolida regalis* S.F.Gray, *Dryopteris carthusiana* (Vill.) H. P. Fuchs, *Equisetum arvense* L., *Euphorbia cyparissias* L., *Impatiens noli-tangere* L., *Potentilla anserina* L., *Potentilla argentea* L., *Portulaca oleraceae* L., *Senecio vulgaris* L., *Solanum dulcamara* L., *Solanum nigrum* L., *Tanacetum vulgare* L., *Taraxacum officinale* Wigg., *Xanthoxalis corniculata* (L.) Small, *Xanthium strumarium* L.

Окрім вивчення поширення рослин на трансформованих екотопах, при визначенні екології певного виду треба врахувати їхню здатність утворювати рясні популяції. Це стосується таких видів: *Allium schoenoprasum* L., *Chelidonium majus*

L., *Equisetum arvense* L., *Eupatorium cannabinum* L., *Euphorbia stepposa* Zoz., *Fagus sylvatica* L., *Impatiens noli-tangere* L., *Potentilla anserina* L., *Pteridium aquilinum* (L.) Kuhn, *Tanacetum vulgare* L., *Thymus serpyllum* L., *Vaccinium vitis-idaea* L., *Xanthium strumarium* L.

Висновки

1. На території Чернівецької області зростають 53 види рослин з антигельмінтною дією. Заготівля сировини можлива із 49 видів.

2. Рекогносцирувальний аналіз стану лікарських рослин з антигельмінтною дією виявив потенційно сировинні види *Agrimonia eupatoria* L., *Chelidonium majus* L., *Equisetum arvense* L., *Eupatorium cannabinum* L., *Fagus sylvatica* L., *Impatiens noli-tangere* L., *Larix decidua* Mill., *Potentilla anserina* L., *Pteridium aquilinum* (L.) Kuhn, *Tanacetum vulgare* L., *Thymus serpyllum* L. Таким чином, дослідження характеру зростання лікарських рослин дозволяє визначити потенційно сировинні види для Чернівецької області.

Перспективи подальших досліджень

Рекомендуємо визначення продуктивності заготівлі видів на території Чернівецької області. У зв'язку з посиленнями процесами антропогенної трансформації зменшуються локалітети деяких видів лікарських рослин. Антропотолерантність інших сприяє траплянню їх у складі вторинних рослинних угруповань, що забезпечує сировинну спроможність певного виду.

Література. 1. Гаммерман А. Ф., Кадеєв Г. Н., Яценко-Хмельевский А. А. Лекарственные растения (Растения-целители). - М.: Высш. шк., 1983. - 400с. 2. Заверуха Б.В., Івченко І.С., Козьяков О.С., Ловеліус О.Л. Рациональне використання ресурсів дикорослих лікарських рослин України // Вісн. АН Української РСР. - 1985. - № 1. - С. 77-83. 3. Лікарські рослини Буковини. Довідник. Частина I - Природна флора /укл. Смоленська М.О., Королюк В.І., Галицька Л.Г. - Чернівці, 2002. - 295 с. 4. Лікарські рослини: Енциклопедичний довідник /Відп. ред. А.М. Гродзинський. - К.: УРЕ, 1989. - 544 с. 5. Мінарченко В.М. Лікарські судинні рослини України (медичне та ресурсне значення). Київ: Фітосоціоцентр, 2005. - 324с. 6. Мінарченко В.М. Стан та використання ресурсів дикорослих лікарських рослин України // Нап. доп. про стан навкол. природ. середов. в Україні. - К.: Вид-во Расвського, 1997. - С. 34-35.

7. Пішак В.П., Сметанок О.І. Фіторесурсна категоризація лікарських рослин Чернівецької області. Група рослин, які не підлягають заготівлі // Клінічна та експериментальна патологія. - 2005. - Т. 4, №3. - С. 78-82. 8. Природа Чернівецької області / За ред. К.І. Геренчука. - Львів: Вища школа, 1978. - 160 с. 9. Сметанок О.І. Лікарські рослини, які рекомендовані для заготівлі у Чернівецькій області // Оздоровчі ресурси Карпат і прилеглих регіонів. Матеріали II науково-практичної конференції з міжнародною участю (Чернівці - 7 жовтня 2005 р.). - Чернівці, 2005. - С. 126-128. 10. Судинні рослини флори Чернівецької області, які підлягають охороні. Атлас-довідник /За ред. І.І. Чорнея. - Чернівці: Рута, 1999. - 139 с. 11. Термена Б.К., Стефанік В.І., Серпокрилова Л.С., та ін. Конспект флори північної Буковини (судинні рослини). - Чернівці, 1992. 226 с. 12. Червона книга України. Рослинний світ. - Київ: Українська енциклопедія, 1994. - 608 с.

ЛЕКАРСТВЕННЫЕ РАСТЕНИЯ БУКОВИНЫ, ОБЛАДАЮЩИЕ АНТИГЕЛЬМИНТНЫМ ДЕЙСТВИЕМ

О.И. Сметанюк, В.В. Степанчук, Р.Е. Булык,
Ю.В. Ломакина

Резюме. Инвентаризация растений, обладающих лечебными свойствами, которые проявляют антигельминтное действие и произрастают на территории Черновицкой области, выявила 53 дикорастущих вида с такими свойствами. Анализ распространения этих растений в физико-географических зонах региона, а также определены их принадлежности к определенной фиторесурсной группе, вероятность попадания вида в составе вторичных растительных группировок, характера произрастания определили 11 потенциально сырьевых вида для Черновицкой области.

Ключевые слова: лечебные растения, антигельминтное действие.

BUKOVINIAN MEDICAL PLANTS, POSSESSING AN ANTIHELMINTHIC ACTION

O.I. Smetanyuk, V.V. Stepanchuk, R.E. Bulyk,
Yu.V. Lomakina

Abstract. The inventory of plants, possessing medical properties which show an antihelminthic action and germinate on territory of the Chernivtsi area, has revealed 53 wild-growing species with such properties. An analysis of distribution of these plants in the physical-geographical areas of the region, and also determinations of their belonging to the certain phytoresources group, probability of hit of the species in composition of the secondary plant groupments, sprouting character have defined 11 potentially raw species for the Chernivtsi area.

Key words: medical plants, antihelminthic action.

Bucovinian State Medical University (Chernivtsi)

Clin. and experim. pathol. - 2007. - Vol. 6, №4. - P.106-108.
Надійшла до редакції 16.09.2007

Рецензент - проф. О.І. Волюшин